

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

5. lipnja 1997.(*)

„Sloboda kretanja usluga – Televizijsko emitiranje – Poslovni nastan – Povreda nacionalnog zakonodavstva”

U predmetu C-56/96,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. UEZ-a, koji je Sudu uputio Raad van State van België (Državno vijeće, Belgija) u postupku koji se vodi pred tim sudom između

VT4 Ltd

i

Vlaamse Gemeenschap,

uz sudjelovanje:

Intercommunale Maatschappij voor Gas en Elektriciteit van het Westen (Gaselwest) i drugi,

Vlaamse Uitgeversmaatschappij NV (VUM),

Integan Intercommunale CV i drugi,

Vlaamse Televisie Maatschappij NV (VTM),

o tumačenju Direktive Vijeća 89/552/EEZ od 3. listopada 1989. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (SL L 298, str. 23.),

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: G. F. Mancini, predsjednik vijeća, J. L. Murray, C. N. Kakouris, P. J. G. Kapteyn (izvjestitelj) i H. Ragnemalm, suci,

nezavisni odvjetnik: C. O. Lenz,

tajnik: H. von Holstein, zamjenik tajnika,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

– za VT4 Ltd, D. Vandermeersch, odvjetnica pri odvjetničkoj komori u Bruxellesu,

- za Vlaamse Gemeenschap, E. Brewaeys i J. Stuyck, odvjetnici pri odvjetničkoj komori u Bruxellesu,
- za Vlaamse Televisie Maatschappij NV, L. Neels, odvjetnik pri odvjetničkoj komori u Anversu, i F. Herbert, odvjetnica pri odvjetničkoj komori u Bruxellesu,
- za njemačku vladu, E. Roeder, *Ministerialrat* u Saveznom ministarstvu gospodarstva, i S. Maass, *Regierungsrätin* u istom ministarstvu, u svojstvu agenata,
- za francusku vladu, C. de Salins, zamjenica ravnatelja Uprave za pravne poslove Ministarstva vanjskih poslova, i P. Martinet, tajnik za vanjske poslove u istoj upravi, u svojstvu agenata,
- za Komisiju Europskih zajednica, B. J. Drijber, član pravne službe, u svojstvu agenta,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja društva VT4 Ltd, koje zastupa D. Vandermeersch; Vlaamse Gemeenschap, koju zastupaju E. Brewaeys i J. Stuyck; Vlaamse Televisie Maatschappij NV (VTM), koju zastupa F. Herbert; i Komisije, koju zastupa B. J. Drijber, na raspravi održanoj 12. prosinca 1996.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 6. veljače 1997.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 14. veljače 1996., koju je Sud zaprimio 26. veljače 1996., Raad van State van België (Državno vijeće, Belgija) podnio je zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 177. UEZ-a o tumačenju članka 2. Direktive Vijeća 89/552/EEZ od 3. listopada 1989. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (SL L 298., str. 23., u daljnjem tekstu: direktiva).
- 2 To je pitanje postavljeno u okviru tužbe za poništenje koju je VT4 Ltd (u daljnjem tekstu: VT4) podnio protiv odluke od 16. siječnja 1995. flamanskog ministra kulture i poslova grada Bruxellesa (u daljnjem tekstu: odluka), kojom se televizijskom programu VT4 odbija pristup kabelskoj distribucijskoj mreži.
- 3 Člankom 2. direktive iz poglavlja II. pod naslovom „Opće odredbe” predviđeno je da:
 - „1. Svaka država članica osigurava da sva televizijska emitiranja koja prenose

– televizijske kuće pod njezinom nadležnošću

ili

– [...]

poštuju pravo koje se primjenjuje na emitiranja namijenjena javnosti u toj državi članici.

2. Države članice osiguravaju slobodu prijma i na svojem državnom području ne ograničavaju daljnje prijenose televizijskih emitiranja iz drugih država članica iz razloga koji pripadaju u područja usklađena ovom direktivom. [...]” [neslužbeni prijevod]

4 Iz spisa glavnog postupka proizlazi da Vlaamse Televisie Maatschappij NV (u daljnjem tekstu: VTM) ima monopol i u komercijalnoj televiziji i u televizijskom oglašavanju u Flamanskoj zajednici, i to na temelju dviju uredbi Exécutif flamand (Flamanska vlada), od 28. siječnja 1987. koje se posebno odnose na izdavanje dozvola privatnim televizijskim kućama, (Belgisch Staatsblad od 19. ožujka 1987.) i od 12. lipnja 1991. o reguliranju radijskog i televizijskog oglašavanja i sponzoriranja (Belgisch Staatsblad od 14. kolovoza 1991., u daljnjem tekstu: uredba Exécutif flamand [Flamanska vlada]).

5 U skladu s člankom 10. stavkom 1. točkom 2. uredbi Exécutif flamand od 4. svibnja 1994. o televizijskim i radijskim kablenskim mrežama i dozvolama za uspostavu i korištenje tih mreža te o oglašavanju emitiranja i proizvodnji televizijskih programa (Belgisch Staatsblad od 4. lipnja 1994., u daljnjem tekstu: uredba o kablenskoj televiziji i radiju), kablenski operateri trebaju istovremeno i u cijelosti prenositi programe VTM-a, jedinog privatnog društva koje ima odobrenje tijela Exécutif flamand (Flamanska vlada).

6 Člankom 10. stavkom 2. ukaza o kablenskoj televiziji i radiju predviđeno je sljedeće:

„Ne dovodeći u pitanje odredbe stavka 1., kablenski operater može prenositi sljedeće programe na svojoj radijskoj ili televizijskoj mreži:

[...]

4. Televizijske i radijske programe televizijskih kuća s odobrenjem vlade države članice osim Belgije, ako navedena televizijska kuća u toj državi članici podliježe nadzoru koji se provodi nad televizijskim kućama čiji je program namijenjen javnosti te države članice i ako se u okviru tog nadzora poštuje europsko pravo, posebno autorska i srodna prava te međunarodne obveze Europske unije, i ako navedena televizijska kuća i programi koje emitira ne dovode u pitanje javni red, moral i javnu sigurnost u Flamanskoj zajednici;

[...]”.

7 VT4, s poslovnim nastanom u Londonu, društvo je osnovano prema engleskom pravu, čija je osnovna djelatnost prijenos radijskih ili televizijskih programa. Društvo Scandinavian Broadcasting Systems SA (SBS), osnovano prema luksemburškom pravu, jedini je dioničar društva VT4. Britanska nadležna tijela dodijelila su mu *non-domestic satellite licence*.

- 8 Programi VT4 namijenjeni su flamanskoj publici. Snimljeni su na nizozemskom jeziku ili imaju nizozemske titlove. Televizijski signal šalje se satelitom s područja Ujedinjene Kraljevine. VT4 u Nossegemu (mjestu u flamanskom dijelu Belgije) ima takozvanu podružnicu koja održava kontakte s oglašivačima i društvima za proizvodnju programa. U tom se mjestu prikupljaju i informacije za televizijske vijesti.
- 9 Flamanski ministar kulture i poslova grada Bruxellesa odlukom je odbio pristup televizijskom programu VT4 kabelskoj distribucijskoj mreži. Ta se odluka u načelu temelji na dva argumenta. Prvo, VT4 ne ulazi u područje primjene članka 10. stavka 1. točke 2. uredbe o kabelskoj televiziji i radiju jer nema odobrenje kao privatna televizijska kuća čiji je program namijenjen cijeloj Flamanskoj zajednici. Jedina televizijska kuća s odobrenjem zapravo je VTM. Drugo, VT4 se ne može smatrati televizijskom kućom s odobrenjem druge države članice budući da se zapravo radi o flamanskom tijelu koje je osnovano u drugoj državi članici kako bi izbjeglo primjenu zakonodavstva Flamanske zajednice. Čak i da je VT4 britanska televizijska kuća, to ne bi bilo dovoljno za ispunjavanje uvjeta iz članka 10. stavka 2. točke 4. ukaza o kabelskoj televiziji i radiju i, posebno, zahtjeva prema kojemu treba provoditi učinkovit nadzor u pogledu poštovanja prava Zajednice.
- 10 Raad van State van België (Državno vijeće, Belgija) suspendirao je 24. siječnja 1995. Odluku o zahtjevu VT4. Smatrao je da je razlog za poništenje na temelju kršenja članka 2. stavka 2. direktive bio dovoljno ozbiljan i da je ispunjen uvjet za ozbiljnu štetu. Stoga je VT4 od 1. veljače 1995. mogao emitirati svoj program u kabelskoj mreži u Flandriji i Bruxellesu. Presudom od 2. ožujka 1995. Raad van State van België (Državno vijeće, Belgija) zatim je potvrdio suspenziju koju je ranije naložio tako da se program VT4 mogao nastaviti emitirati u mreži dok Raad van State van België (Državno vijeće, Belgija) ne donese odluku u glavnom postupku.
- 11 Tijekom postupka pred sudom koji je uputio zahtjev upućivano je na prijedlog za izmjenu direktive (SL C 185, str. 4.) koji je Komisija donijela 22. ožujka 1995. i koji je podnijela Vijeću i Europskom parlamentu 31. svibnja 1995. zajedno s izvješćem o primjeni direktive [COM(95)86 *final*-95/0074 (COD)]. Postavljeno je pitanje u kojoj mjeri ti tekstovi, kao i privremeni rezultati naknadnih pregovora unutar Vijeća, mogu utjecati na ocjenu zakonitosti odluke.
- 12 U tim je okolnostima sud koji je uputio zahtjev odlučio, prije odlučivanja o meritumu, prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:
„Može li se na datum pobijane odluke, radi tumačenja odredbe članka 2. Direktive Vijeća 89/552/EEZ od 3. listopada 1989., u pogledu područja primjene te direktive *ratione personae*, uzeti u obzir gore navedeno izvješće i prijedlog Komisije od 31. svibnja 1995. te navedeni tekst koji je privremeno donijelo Vijeće ministara 20. studenoga 1995.? U slučaju potvrdnog odgovora, koje se značenje koje djelomično obuhvaća te različite tekstove nameće za potrebe tog tumačenja?”
- 13 Iz spisa u glavnom postupku proizlazi da sud koji je uputio zahtjev ovim pitanjem, koje je postavljeno Sudu prije objave presude od 10. rujna 1996., Komisija/Ujedinjena Kraljevina (C-222/94, Zb., str. I-4025.), u biti pita koji su kriteriji za određivanje radiotelevizijskih kuća koje su pod nadležnošću države članice u smislu članka 2. stavka 1. direktive.

- 14 Valja istaknuti da je Sud u gore navedenoj presudi Komisija/Ujedinjena Kraljevina ispitaio tumačenje pojma „nadležnost” u izrazu „televizijske kuće koje su pod njezinom nadležnošću” [neslužbeni prijevod] iz članka 2. stavka 1. prve alineje direktive.
- 15 Kao što je Sud utvrdio u točki 26. navedene presude Komisija/Ujedinjena Kraljevina, direktiva ne sadržava izričitu definiciju pojmova „televizijske kuće koje su pod njezinom nadležnošću”.
- 16 Nakon analize teksta članka 2. stavka 1. direktive Sud je u točki 40. zaključio da pojam nadležnosti države članice iz prve alineje te odredbe treba tumačiti kao da nužno obuhvaća nadležnost *ratione personae* u pogledu televizijskih kuća.
- 17 Sud je u točki 42. navedene presude Komisija/Ujedinjena Kraljevina dodao da se nadležnost *ratione personae* u pogledu televizijske kuće može temeljiti samo na njezinoj pripadnosti pravnom sustavu te države što se, u biti, obuhvaća pojmom poslovnog nastana u smislu članka 59. prve alineje Ugovora o EZ-u, kojim se predviđa da pružatelj i primatelj usluge imaju „poslovni nastan” u dvjema različitim državama članicama.
- 18 Iz prethodno navedenoga proizlazi da članak 2. stavak 1. direktive treba tumačiti na način da je televizijska kuća pod nadležnošću države članice u kojoj ima poslovni nastan.
- 19 Ako televizijska kuća ima više poslovnih nastana, nadležna država članica jest ona u kojoj se nalazi središte djelatnosti te televizijske kuće. Na temelju tog kriterija sud koji je uputio zahtjev treba utvrditi koja je država članica nadležna za nadzor aktivnosti društva VT4, posebno uzimajući u obzir mjesto na kojem se donose odluke o programskoj politici i krajnjoj proizvodnji programa za emitiranje (vidjeti gore navedenu presudu Komisija/Ujedinjena Kraljevina, t. 58.).
- 20 Prema Flamanskoj zajednici, kako bi se primjenjivale odredbe o slobodi pružanja usluga nije dovoljno da pružatelj ima poslovni nastan u drugoj državi članici, već je, kao što proizlazi iz presude od 30. studenoga 1995., Gebhard (C-55/94, Zb., str. I-4165.), također nužno da taj pružatelj istovremeno nema poslovni nastan u državi članici domaćinu.
- 21 Ovom se argumentacijom zanemaruje da djelatnost televizijske kuće, koja se sastoji od trajnog pružanja usluga iz države članice u kojoj ima poslovni nastan u smislu članka 2. stavka 1. direktive, ne znači obavljanje djelatnosti na državnom području države članice domaćina za koju treba utvrditi je li privremena ili nije, kao što je to bio slučaj u gore navedenoj presudi Komisija/Ujedinjena Kraljevina.
- 22 Također valja istaknuti da sama činjenica da su sve emisije i svi oglasi isključivo namijenjeni flamanskoj publici ne pokazuje, kao što tvrdi VTM, da se ne može smatrati da VT4 ima poslovni nastan u Ujedinjenoj Kraljevini. Ugovor poduzeću ne zabranjuje da koristi slobodu pružanja usluga ako ne nudi usluge u državi članici u kojoj ima poslovni nastan.
- 23 Iz navedenoga proizlazi da članak 2. stavak 1. direktive treba tumačiti na način da je televizijska kuća pod nadležnošću one države članice u kojoj ima poslovni nastan. Ako televizijska kuća ima poslovni nastan u više država članica, pod nadležnošću je one države članice u kojoj se nalazi središte djelatnosti te televizijske kuće, to jest tamo gdje se donose odluke o programskoj politici i određuje konačni program za emitiranje.

Troškovi

- 24 Troškovi njemačke i francuske vlade kao i Europske komisije, koje su podnijele očitovanja Suda, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred nacionalnim sudom, na tom je tijelu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (šesto vijeće),

odlučujući o pitanju koje mu je uputio Raad van State van België (Državno vijeće, Belgija), presudom od 14. veljače 1996., odlučuje:

Članak 2. stavak 1. Direktive 89/552/EEZ od 3. listopada 1989. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga treba tumačiti u smislu da je televizijska kuća pod nadležnošću one države članice u kojoj ima poslovni nastan. Ako televizijska kuća ima poslovni nastan u više država članica, pod nadležnošću je one države članice u kojoj se nalazi središte djelatnosti te televizijske kuće, to jest tamo gdje se donose odluke o programskoj politici i određuje konačni program za emitiranje.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 5. lipnja 1997.

[potpisi]

* Jezik postupka: nizozemski